

INHOUD

Voorwoord 7

1 HAD IK MAAR...

- Over dromen en gemiste kansen* 11
- Over plannen en dromen 14
- Omdat het kan, niet omdat het moet 19
- Als je het nu niet doet, wanneer dan wel? 22

2 PALMEN IN CASTROP-RAUXEL

- Wat je met een start-up van 4 uur per week kunt doen* 28
- Van nevenproject tot grote deal 29
- Erbij blijven, er steeds maar bij blijven 34
- Succes? Trouw aan jezelf blijven 38
- Missie: 'Tegen elk cliché in' 45
- Nachtdienst in plaats van negen tot vijf 47
- Van de keukentafel de wereld in 52
- Met elkaar de wereld een beetje veranderen 57
- Over de moed om te dromen 62
- Kansen grijpen – en soms ook voorbij laten gaan 66
- Weg uit het hamstermoltentje 69

3 START-UP THINKING

Hoe echt goede ideeën ontstaan 76

Drie grote horden 77

Hoe Start-up Thinking je de weg wijst naar goede ideeën 85

4 DE TOOLBOX

De snelste weg van willen naar doen 131

Hoe je aan je eigen website komt 132

Hoe je een naam vindt 136

Hoe je een huisstijl ontwikkelt 144

Hoe je de weg naar je klanten vindt 155

Hoe je je dagelijks leven in combinatie met
een start-up geregeld krijgt 174

5 DE EERSTE STAPPEN IN JE EIGEN PROJECT

Wat echt van belang is 176

Hoe je een start-up opricht naast je baan 177

Hoe je parttime kunt gaan werken als opstap naar
eruit stappen 185

Hoe het zit met pensioen, verzekeringen en ziektekosten 186

Welke verdere stappen belangrijk zijn 190

6 STEL JE VOOR DAT ER OPRICHTINGSTIJD ZOU ZIJN

Kansen voor een maatschappelijke verandering 198

Generatie Y 200

Oprichters zijn de beste werknemers 207

Start-upspirit maakt werkgever aantrekkelijk 213

De nieuwe oprichtingstijd 217

Een realiteitscheck op dromerij 220

1

Had ik maar...

Over dromen en gemiste kansen

‘Het is leuker om piraat te zijn dan bij de marine te gaan.’

– Steve Jobs

Mijn naam is Felix Plötz en ik ben een dromer. Want ik geloof sterk in drie dingen waarvoor ik in het beste geval nieuwsgierige blikken krijg, maar vaak ook een flinke portie scepsis oogst.

Ten eerste geloof ik dat je niet als ondernemer in de wieg gelegd hoeft te zijn om te ondernemen. We kunnen tegenwoordig allemaal iets opzetten dat voor ons persoonlijk van betekenis is, waar we ons meer voldaan over voelen en waar we misschien zelfs financieel een beetje onafhankelijker van worden. Zonder een speciaal ‘ondernemers-gen’, zonder rijke ouders, zonder businessopleiding, en vooral zonder voor onze dromen onze baan op te zeggen!

Ten tweede ben ik ervan overtuigd dat het nog nooit zo eenvoudig is geweest als nu om naast een baan iets voor jezelf te doen, ongeacht of dat je eigen onderneming, je eigen kinderrechtenorganisatie of een carrière als ‘ster’ is.

En ik benadruk nog maar een keer: ten derde weet ik zeker dat we voor een grote maatschappelijke omwenteling staan, die de

manier van werken zoals we die nu kennen, zal veranderen. Naast je normale werk met je eigen ondernemersproject beginnen, daar dus als start-up van 4 uur per week leiding aan geven, biedt zo veel voordelen en mogelijkheden dat het nu misschien nog idioot klinkt, maar een prima kans heeft om breder door te zetten en al gauw volkomen normaal zal zijn.

Misschien is het leuker om een piraat te zijn dan heel saai bij de marine te gaan, zoals Steve Jobs zei. Het is in elk geval het slimst om bij de marine te gaan, als tegenprestatie te kunnen genieten van een vast inkomen en van zekerheid, en tegelijkertijd piraat te zijn! Waarschijnlijk vindt de marine het eerst maar niks als de bemanning zich geleidelijk opmaakt om piraat te worden, maar ik ben ervan overtuigd dat het er toch wel van komt.

Er zullen veel andere 'dromers' zijn die deze verandering tot stand brengen: mensen die altijd al zin hadden om iets voor zichzelf te beginnen en voor wie dat gevoel nooit helemaal is verdwenen, zelfs niet toen ze eenmaal besloten om voor een baas te gaan werken; mensen die willen ontdekken welke onvermoede talenten en capaciteiten in hen verborgen zitten; maar vooral mensen die de moed hebben zichzelf en hun mogelijkheden ook echt uit te testen – in plaats van het maar bij het eeuwige 'eigenlijk zou ik weleens' te laten. Misschien ben jij ook wel zo'n dromer. En misschien zal uiteindelijk zelfs het opperbevel van de marine inzien dat het goed is om een bemanning te hebben die niet slechts blind achter de commandant aan loopt, maar zelf ook meedenkt en verder kijkt dan de neus lang is.

Ik ben optimistisch. Want er zijn tegenwoordig veel managers die inzien dat de twee pijlers onder een succesvolle onderneming innovatiecapaciteit en ondernemerschap zijn. Wie stopt met vooruitkijken en zich verder ontwikkelen, raakt automatisch de aansluiting kwijt. Wie erop uit is zo weinig mogelijk nieuwe ideeën

uit te proberen, om maar geen fouten te maken, hoeft er niet op te hopen dat de liefst succesvolle status quo voor altijd gegarandeerd is. Verstandige managers weten echter dat ze beide – innovatiecapaciteit én ondernemerschap – niet zomaar kunnen eisen. Ze moeten ook bereid zijn om die eigenschappen aan te moedigen – in het ideale geval door de mogelijkheid om ondernemingservaring op te doen in een project dat geen grote risico's heeft, dat echt iets voorstelt en vooral waarin de uitvoerder voor de volle honderd procent zijn eigen keuzes mag maken.

Een eigen start-up van 4 uur per week biedt nu juist zo'n kader – en zo'n zelfde vrijheid. Dat een dergelijke start-up bovendien bij uitstek geschikt is om de jonge generatie γ , dus de huidige starters op de arbeidsmarkt en de *young professionals*, voor de eigen onderneming te winnen en daar op den duur ook te houden, schijnt echter zelfs voor de visionairen onder de topmanagers nogal nieuw te zijn. Aan het eind van het boek zullen we uitvoerig op dit punt terugkomen, want het gaat hier niet alleen om generatie γ en hun leidinggevendenden, maar ook om iedereen die ouder is dan begin dertig. Ook hún werkwereld staat voor een radicale omwenteling, een kentering ten goede.

Dit boek doet een heldere belofte: het laat je zien hoe je je dromen kunt waarmaken zonder daar je ontslag voor te hoeven nemen. Toegegeven, deze belofte is niet alleen helder geformuleerd, het is ook een behoorlijk grote belofte. Misschien zelfs wel een beetje gewaagd. En bovendien, je dromen waarmaken: is dat niet een loze kreet, die we allemaal al zo vaak hebben gehoord dat elke inhoud allang verdwenen is? Het is nog niet zo lang geleden dat ik het zelf zo zag. Het woord 'droom' alleen al klonk mij ongelofelijk sentimenteel en kitscherig in de oren. Nee, ik had geen dromen voor mijn leven: ik had plannen, en wel gróte plannen.

OVER PLANNEN EN DROMEN

Op mijn negentiende wilde ik piloot worden. Dat klonk naar de wijde wereld en avontuur, maar tegelijk ook naar verantwoordelijkheid en veel geld. Met dat vliegen kwam het niet goed, want ik strandde in de laatste assessmentronde. Maar het doel, een baan krijgen met veel geld, avontuur en verantwoordelijkheid, bleef. Vijf jaar later zette ik mijn handtekening onder mijn eerste arbeidscontract voor een internationaal traineeprogramma bij een groot concern. Toen het met die pilotencarrière niks was geworden, was ik technische bedrijfskunde gaan studeren. Enerzijds omdat ik heel goed in wis- en natuurkunde was, anderzijds omdat ik geen flauw idee had wat ik later wilde gaan doen. Als technisch bedrijfskundige kon je zo ongeveer alles doen, zei men. En in elk geval toen, in het voorjaar van 2008, toen de financiële crisis nog een comfortabel stukje verwijderd was van uitbreiding tot een mondiale economische crisis, klopte dat ook.

Ik kon zelf kiezen waar ik mijn entree in het bedrijfsleven wilde maken. De baan werd goed betaald, bood veelbelovende carrièrevooruitzichten en een steile leercurve. Een paar maanden eerder dan gepland sloot ik mijn traineeprogramma af om de eerste treden op de carrièreladder te bestijgen. Eerst werd ik technisch vertegenwoordiger, anderhalf jaar later regio-salesmanager met verkoopverantwoordelijkheid voor zeven deelstaten in Duitsland en een omzet van ongeveer 30 miljoen euro. Toen ik negenentwintig was en toe was aan mijn volgende carrièrestap, besloot ik ontslag te nemen. Mijn plan was tot dat moment duidelijk gerealiseerd: ik verdiende goed, reisde veel en genoot van mijn status en mijn succes. Ik had slechts één probleem: ik raakte het gevoel maar niet kwijt dat ik in de verkeerde film zat.

Mijn leven was, zonder dat het echt goed tot me was doorge-

drongen, op den duur vreselijk eendimensionaal geworden. Het bestond alleen nog uit werken, kapot thuiskomen, me in mijn vrije tijd met Facebook, televisiekijken en andere onbenulligheden onledig houden, reikhalzend naar de weekenden uitzien en af en toe mijn saldo checken. In elk geval was dat laatste het enige wat me het gevoel gaf tenminste nog een béétje vooruit te komen in mijn leven. Verder had ik steeds vaker het gevoel dat ik weliswaar op maximumsnelheid onderweg was, maar dat ik daarbij volledig de richting uit het oog was verloren.

Ik jakkerde door mijn leven – en stond tegelijkertijd hartstikke stil. Het klinkt paradoxaal, maar zo was het wel. Net zoals het gevoel nooit ergens tijd voor te hebben en tegelijkertijd elke vrije minuut uit alle macht te verdrijven. ‘Ik moet’ was mijn favoriete formule: ‘Ik moet nog even snel dit mailtje schrijven en dan kom ik bij je, schat. Nee, ik kan niet met je afspreken, ik moet echt gaan sporten.’ Of: ‘Nee, ik heb dit weekend geen tijd, ik moet nu eindelijk eens mijn belastingaangifte invullen.’ Ik moest veel, maar van wat ik wilde, had ik geen idee. Ik had plannen, geen sentimentele ‘dromen’. Dat dacht ik tenminste.

Maar ook al had ik geen dromen, er was toch iets: een zacht stemmetje. In het begin was het er maar af en toe, en als het er was, was ik de enige die het kon horen, want lang bestond het stemmetje alleen maar in mijn hoofd. Het zei: ‘Wat zit je hier eigenlijk te doen?! Is dit echt alles? Gaat dat de volgende veertig jaar zo verder?’ Maar hoe vaker ik mijn dagen doorbracht met tien uur per dag naar het scherm voor mijn neus staren en voor mijn gevoel wel tweehonderd e-mails beantwoorden, des te luider werd het stemmetje. Tot op een dag die stem ineens mijn eigen stem was. Het was een gewone maandagochtend, we stonden in het keukentje van onze kantoortuin, toen ik mezelf hoorde zeggen: ‘Eigenlijk zou ik weleens iets heel anders willen doen.’ Mijn colle-

ga keek me aan en antwoordde zonder te aarzelen: 'Ik ook.' Zo ging dat dus.

Vanaf dat moment werd 'eigenlijk zou ik weleens...' onze nieuwe gezamenlijke favoriete formule. We zeiden het voortdurend en mompelden daarbij de idiootste ideeën in onze koffiekopjes: je zou eigenlijk eens dit moeten doen, dat moeten verzinnen, en eigenlijk zou xyz toch een superidee voor een onderneming zijn. We schilderden ons het resultaat in de schitterendste kleuren voor ogen, altijd versierd met de succesverhalen van andere mensen die 'het gewoon maar hadden gedaan' en met hun ideeën rijk en beroemd waren geworden. Maar wij deden het niet. Want hoe kleurrijk onze fantasie ook was, ze eindigde elke keer in het donkergrijs van de werkelijkheid: al waren onze dromen nog zo groot, ontslag nemen wilden we absoluut niet. Daarvoor ging het met onze baan veel te goed, waren geld en zekerheid voor ons allebei te belangrijk.

Op enig moment was het ons wel duidelijk: er waren in deze situatie slechts twee alternatieven. Het eerste was in het luchtkasteel blijven wonen en het daar week na week een beetje gezelliger inrichten – in de wetenschap dat het altijd bij 'eigenlijk zou ik weleens' zou blijven. Altijd maar met deze dagdromerij doorgaan was in het geheel niet zo'n verkeerde keus als je zou kunnen denken. In elk geval was het gaandeweg bijna een gezamenlijke hobby geworden: we hadden er echt lol in om ons samen aan idiote dromen over te geven. Het nadeel was echter dat het dromen bleven. Onze weg bleef net zo uitgestippeld als hij altijd was geweest, inclusief de vooruitzichten en dezelfde dagelijkse sleur voor de volgende veertig jaar tot aan ons pensioen.

Het tweede alternatief was veelbelovender, maar klonk eerst volkomen onrealistisch. Het luidde: iets ernaast doen – kijken hoe een zakelijk idee zou uitpakken zonder meteen ontslag te nemen.

leder van ons nam de voor hem beste beslissing, maar die waren verschillend. Mijn collega, tweeënveertig jaar, getrouwd, huis, kinderen, kon niet zomaar met een eigen project ernaast beginnen – hoe hij ook zijn best deed om het zich voor te stellen en hoe groot of hoe klein het ook zou zijn. Het kwam gewoon niet goed uit: het tijdvenster daarvoor was een paar jaar eerder dichtgegaan, en het zou nog wel even duren voordat de kinderen op eigen benen konden staan en het venster weer open zou gaan. Voor mij daarentegen bestonden die hindernissen niet: ik had huis noch kinderen noch andere serieuze verplichtingen. Voor mij stond het tijdvenster wijd open. Nóg wel. Daar was ik me van bewust, net zoals van het feit dat dat niet eeuwig zo zou blijven. Het was het moment waarop de derde formule ontstond, en die luidde: 'Als je het nu niet doet, dan doe je het nooit.' Het werd een dagelijkse mantra – en ik begon.

Mijn 'droom' bleek een brandstofbespaartraining te zijn. Ja, je hoort het goed: een training om met de auto minder benzine te verbruiken. Oké, geen idee waar je op feestjes mee kunt pronken of dat meteen bij je opkomt bij het trefwoord 'droom'. Maar het was een idee waar ik al langer mee rondliep; in mijn tijd als technisch vertegenwoordiger had ik op kosten van mijn werkgever zo'n training moeten volgen. Met tegenzin reed ik er destijds naartoe, maar ik kwam er met drie inzichten vandaan. Het eerste: een brandstofbespaartraining werkt echt. Het tweede: je hoeft niet als een bejaarde te rijden om brandstof te besparen; de rijstijl bood echt mogelijkheden en was leuk – daar had ik het meest aan getwijfeld. Het derde: de training was stomvervelend – wat ik al had verwacht.

Dit waren voor mij voldoende uitgangspunten om iets van het idee te maken. Bovendien was het ideaal voor een project ernaast: de training kon ik zonder problemen in het weekend aanbieden.

Als er voldoende aanmeldingen waren, ging het door, anders had ik gewoon vrij. De papierwinkel kon ik doordeweeks tussendoor afhandelen. Ik begon me bezig te houden met alle noodzakelijkheden, tenminste met wat ik in theorie al van mijn studie wist. Tenslotte had ik me tijdens de studie technische bedrijfskunde gespecialiseerd in marketing en 'entrepreneurschap', voorheen 'bedrijfsoprichting' genaamd.

Anderhalf jaar later had ik mijn eigen brandstofbespaartraining ontwikkeld, had ik die voor heel Europa als handelsmerk vastgelegd en had ik mijn eigen website met logo en alles wat daar zoal bij hoort. Ik had meer dan een dozijn rijinstructeurs volgens mijn methode getraind en was met hen een freelancecontract aangegaan. Maar vooral had ik ongelooflijk veel geleerd. In de eerste plaats dat al die kennis uit mijn studie dan wel aardig was, maar dat die me in de praktijk nauwelijks verder had geholpen. Ik wist wel zeker: een eigen zakelijk project opzetten naast je baan, dus een start-up van 4 uur per week, dat kan bijna iedereen.

Toen ik lang genoeg had gezien dat het werkte, zette ik een stap die ik eerder nooit had aangedurfd: ik wilde zien hoever ik met mijn idee kon komen – en diende mijn ontslag in. Begrijp me goed: ik ben opgegroeid als kind van twee ambtenaren, de behoefte aan een vaste aanstelling is me als het ware met de paplepel ingegoten. Nooit zou ik met een idee 'zomaar' voor mezelf zijn begonnen. Ik zou na mijn studie geen moment een baan in een start-up hebben aangenomen, hoewel ik er erg van genoten zou hebben; het was gewoon te onzeker voor me. Maar nadat ik anderhalf jaar ervaring had kunnen opdoen – die overigens ook voor mijn normale baan ongelofelijk veel had opgeleverd – durfde ik de sprong in het koude water aan. Of beter gezegd: het lauwwarme water. Ik wilde niet op enig moment terugkijken en mezelf moeten verwijten dat ik het gewoon had moeten proberen. Tegelijkertijd besepte ik heel